

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Конституційне право України та його правова основа.

Конституційний лад України

Тема 1. Конституційне право України – провідна галузь національного права України.

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово обґрунтуйте як співвідносяться між собою терміни “конституційне право” та “державне право”.
2. Письмово обґрунтуйте відмінність конституційного права України за його предметом та методом від інших галузей національного права України.
3. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади уповноважуючих, зобов’язуючих та забороняючих конституційно-правових норм (3-4 норми) (письмово). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?
4. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади конституційно-правових норм, внаслідок реалізації яких виникають конкретні, загальні конституційно-правові відносини і конституційно-правові стани (письмово). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?
5. Письмово проаналізувати правову позицію Конституційного Суду України щодо розуміння принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України). Рішення КСУ від 2 листопада 2004 року № 15-рп про призначення судом більш м’якого покарання.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає специфіка норм матеріального та процесуального конституційного права України?

2. Роль та місце конституційного права у системі національного права України.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: природні та позитивіські джерела конституційного права, норма конституційного права, інститут конституційного права, конституційні правовідносини, конституційно-правова відповідальність

Тема 2. Конституція України та її розвиток.

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення

1. Що означають такі поняття: «конституція матеріальна» і «конституція формальна»; «конституція юридична» і «конституція фактична»? Яке співвідношення між цими поняттями? Чи має з'ясування їхньої сутності яке-небудь практичне (чи тільки теоретичне) значення?

2. Політико-правова характеристика сучасного етапу становлення нової конституційної системи України.

3. Охарактеризуйте суб'єктів та процедуру права прийняття конституції.

4. Письмово проаналізуйте Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року №20-рп/2010. У справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про внесення змін до Конституції України“ від 8 грудня 2004 року № 2222–IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України)

5. Письмовао проаналізувати правову позицію КСУ щодо поняття «соціальні цінності» (Рішення КСУ від 29 грудня 1999 року № 11-рп у справі про смертну кару).

Питання для самоконтролю:

1. За якими критеріями здійснюється класифікація конституцій?
2. Яка конституція є формальна, матеріальна, юридична та фактична?
3. Який зміст конституції України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять:

Конституція, конституціоналізм, преамбула

Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України.

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово проаналізуйте «Декларацію про державний суверенітет України» від 16 липня 1990 року та «Акт проголошення незалежності України» від 24 серпня 1991 року. Яке практичне значення щодо прийняття цих актів?
2. Характеристика державно-політичного режиму в Україні.
3. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.
4. Проаналізуйте декларацію прав національностей України.
5. Проаналізуйте рішення Конституційного Суду України (КСУ) про офіційне тлумачення положень ст.10 Конституції України (справа про застосування української мови) від 14.12.1999 р.

6. Письмово проаналізуйте правову позицію Конституційного Суду України щодо розуміння принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України). Рішення КСУ від 2 листопада 2004 року № 15-рп про призначення судом більш м'якого покарання.

7. Письмово проаналізуйте правову позицію КСУ щодо поняття «соціальні цінності» (Рішення КСУ від 29 грудня 1999 року № 11-рп у справі про смертну кару).

8. Письмово проаналізуйте рішення Конституційного Суду України (КСУ) про офіційне тлумачення положень ст.10 Конституції України (справа про застосування української мови) від 14.12.1999 р.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття конституційного, державного, суспільного ладу.
2. Гуманістичні та демократичні засади конституційного ладу.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять:

Державний лад, конституційний лад, суспільний лад

Тема 4. Основи правового статусу людини і громадянина. Громадянство України. Правове становище біженців та осіб без громадянства. Правовий статус біженців

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення (самостійна робота)

1. Розкрийте зміст Компетенції та ролі Президента України та комісії при президентові України з питань громадянства у вирішенні питань громадянства.

2. Розкрийте зміст Компетенції та роль МВС України у вирішенні

питань громадянства.

3. Проаналізуйте положення законодавства щодо визначення сфери компетенції та ролі МВС України у вирішенні питань громадянства

Питання для самоконтролю:

1. Який зміст правового статусу людини і громадянина?
2. Які підстави набуття та втрати громадянства України?
3. Права та обов'язки іноземців.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: громадянство, іноземець, біженець, апатриди, біпатриди

Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.

Самостійна робота - 2 години

Письмово проаналізувати:

1. Рішення КСУ від 4 березня 2004 року № 5-рп у справі про доступність і безоплатність освіти.
2. Рішення КСУ від 19 квітня 2001 року № 4-рп у справі щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання.
3. Рішення КСУ від 12 червня 2007 року № 2-рп у справі про утворення політичних партій в Україні.
4. Рішення КСУ від 14 листопада 2001 року № 15-рп у справі щодо прописки.
5. Проаналізуйте практику Європейського Суду з прав людини щодо його завдань у забезпеченні прав і свобод людини і громадянина.

Питання для самоконтролю:

1. Класифікація прав і свобод людини і громадянина.

2. Гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: гарантії прав людини, економічні гарантії, політичні гарантії, соціальні гарантії

Тема 6. Народне волевиявлення.

Самостійна робота - 4 години

Питання для самостійного вивчення

1. Обґрунтуйте у чому полягає відмінність між поняттями «об'єктивне виборче право» та «суб'єктивне виборче право»?
2. Проаналізуйте Рішення КСУ від 5 жовтня 2005 року № 6-рп у справі про здійснення влади народом.
3. Обґрунтуйте правові наслідки абсентеїзму.
4. Опрацюйте кримінальний та адміністративний кодекс України у частині відповідальності за порушення виборчого законодавства.
5. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 5 жовтня 2005 року № 6-рп у справі про здійснення влади народом.

Питання для самоконтролю:

1. Які стадії виборчого процесу?
2. У чому сутність виборчих систем ?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: виборче право, мажоритарна виборча система, абсентеїзм.

Тема 7. Конституційна система органів державної влади.

Самостійна робота - 0 години

Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення:

1. Обґрунтуйте співвідношення понять “державний апарат”, “механізм держави”, “орган державної влади” та “орган публічної влади”.
2. У чому полягає сутність системи стримувань та противаг державної влади?
3. Проаналізуйте рішення КСУ у справі про офіційне тлумачення ч.3 ст.21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна “законодавство”) від 7.07.1998 р.
4. Письмово проаналізуйте . Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 року №17-рп у справі повноважності Верховної Ради.
5. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 1 квітня 2008 року №4-рп у справі про Регламент Верховної Ради.
6. Проаналізуйте рішення КСУ у справі про офіційне тлумачення ч.3 ст.21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна “законодавство”) від 7.07.1998 р.

Питання для самоконтролю:

1. Які функції та повноваження Верховної Ради України?
2. Які стадії законодавчого процесу?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: парламент, парламентаризм, законодавство

Тема 9. Президент України

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення

1. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 10 грудня 2003 року № 19-рп у справі щодо недоторканності та імпічменту.
2. Проаналізуйте взаємовідносини Президента України з законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади.
3. Обґрунтуйте підстави дострокового припинення повноважень Президента України?
4. У чому полягає сутність процедури контрастнації?
5. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 10 грудня 2003 року № 19-рп у справі щодо недоторканності та імпічменту.

Питання для самоконтролю:

1. Роль Президента України в системі органів державної влади.
2. Які функції та повноваження Президента України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: контрастнація, промульгація, інавгурація

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

Органи виконавчої та судової влади в Україні

Тема 10. Кабінет Міністрів України, інші органи виконавчої влади.

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 17 жовтня 2002 року №16-рп у справі про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади.

2. Письмово проаналізуйте Регламент Кабінету Міністрів України (Постанова КМУ від 18 липня 2007 року №950 (із змінами).

3. Письмово проаналізуйте положення Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року N 3166-VI (ОВУ №27, 2011(18.04.11).

4. Письмово проаналізуйте Закон України «Про столицю – місто-герой Київ» щодо повноважень Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (Регламент).

5. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з місцевими державними адміністраціями

6. Письмово проаналізуйте Регламент Кабінету Міністрів України (Постанова КМУ від 18 липня 2007 року №950 (із змінами).

Питання для самоконтролю:

1. Яка система органів виконавчої влади?
2. Центральні органи виконавчої влади.

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: уряд, компетенція, центральні органи виконавчої влади, резолюція недовіри.

**Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні.
Конституційний Суд України. Прокуратура
Самостійна робота - 2 години**

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте:
  - Рішення КСУ від 11 грудня 2003 року № 20-рп у справі про Касаційний суд.

- Рішення КСУ від 1 грудня 2004 року № 19-рп у справі про незалежність суддів як складову їхнього статусу.

1. Проаналізуйте положення Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 15 січня 1998 року (із змінами та доповненнями).

Питання для самоконтролю:

1. Яка система судів загальної юрисдикції?
2. Які повноваження Конституційного Суду України?
3. Яка компетенція прокуратури України?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: правосуддя, судочинство, касація, апеляція

Тема 12. Територіальний устрій України.

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення.

1. Письмово проаналізуйте рішення КСУ щодо офіційного тлумачення термінів “район” та “район у місті” від 13 липня 2001 року №11-рп у справі про адміністративно-територіальний устрій.

2. Письмово проаналізуйте Рішення КСУ від 16 січня 2003 року №1-рп у справі про Конституцію АРК.

Питання для самоконтролю:

1. Що розуміється під поняттям унітарна держава.
2. Що таке автономія і які є її види?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: унітаризм, адміністративна автономія, територіальна автономія.

Тема 13. Конституційні засади місцевого самоврядування

Самостійна робота - 2 години

Питання для самостійного вивчення.

1. Проаналізуйте рішення КСУ щодо відповідності Конституції України положень ч.5 ст.6, ч.1 ст.11, ч.4 ст.16, п.п. 3, 5, 6, 9, 10, 16 ч.1 ст.26, ч.3, 4 ст.41, ч.6 ст.42, ст.ст. 51-54, ч.4 ст.61, ч.1 ст.62, ч.1, 6, 7 ст.63, ч.4-6 ст.78, ч.3, 5, 7 ст.79, п.2 розділу 5 “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 9 лютого 2000 р.

1. Проаналізуйте рішення КСУ щодо офіційного тлумачення положень ч.1 ст.140 Конституції України (справа про об’єднання територіальних громад) від 18 червня 2002 р.

Питання для самоконтролю:

1. Яка система місцевого самоврядування в Україні?
2. Що є матеріальною, фінансовою основою місцевого самоврядування ?

Завдання для роботи із словниками:

Розкрийте зміст понять: матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення.

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Конституційне право, як галузь права, галузь законодавства, юридична наука та навчальна дисципліна.
2. Поняття та предмет галузі конституційного права.
3. Місце та роль конституційного права в системі національного права України.
4. Система конституційного права.
5. Конституційно-правові норми та їх специфіка.
6. Підстави класифікації конституційно-правових норм.
7. Конституційно-правові принципи.
8. Конституційно-правові інститути.
9. Поняття та специфіка конституційно-правових відносин.
10. Зміст конституційно-правових відносин.
11. Суб'єкти конституційно-правових відносин.
12. Об'єкти конституційно-правових відносин.
13. Поняття та система джерел конституційного права України.
14. Відповідальність в конституційному праві.
15. Предмет та система науки конституційного права.
16. Джерела та функції науки конституційного права.
17. Місце науки конституційного права в системі юридичних наук.
18. Поняття та предмет навчальної дисципліни „Конституційне право України”.
19. Поняття, ознаки та предмет конституції.
20. Способи прийняття конституцій.
21. Структура та види конституцій.

22. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції.
23. Охорона конституції.
24. Історія конституційного розвитку України.
25. Конституційні акти незалежної Української держави.
26. Порядок введення в дію Конституції України.
27. Порядок внесення змін до Конституції України.
28. Основні етапи новітньої конституційної реформи в Україні.
29. Поняття та головні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.
30. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з суспільним та державним ладом.
31. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України.
32. Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут.
33. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.
34. Народний суверенітет і його співвідношення з національним і державним суверенітетом.
35. Конституційне закріплення принципу народного суверенітету та форми здійснення народовладдя.
36. Конституційна регламентація національної правової, економічної та політичної системи, національного розвитку і безпеки.
37. Форма правління, територіального устрою та державно-правового режиму згідно Конституції України.
38. Україна - суверенна і незалежна держава.
39. Україна - демократична, правова, соціальна держава.
40. Конституція про основні функції і обов'язки Української держави.
41. Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України.
42. Захист конституційного ладу України.

43. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
44. Види правових статусів людини і громадянина.
45. Поняття та елементи конституційного правового статусу людини та громадянина.
46. Основні принципи правового статусу людини і громадянина та їх конституційне закріплення.
47. Громадянство України: поняття та ознаки.
48. Принципи громадянства України.
49. Законодавче регулювання питань громадянства України.
50. Належність, набуття та припинення громадянства України.
51. Повноваження органів, організацій і посадових осіб по вирішенню питань громадянства України.
52. Виконання рішень, прийнятих з питань громадянства України.
53. Поняття правового статусу іноземців та осіб без громадянства.
54. Правове регулювання перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.
55. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення законів України.
56. Правовий статус біженців в Україні.
57. Поняття, природа та риси конституційних прав та свобод людини і громадянина.
58. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.
59. Особисті права і свободи.
60. Політичні права і свободи.
61. Економічні права і свободи.
62. Соціальні права і свободи.
63. Культурні права і свободи.
64. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина.

65. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
66. Класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина.
67. Українське законодавство про права, свободи, законні інтереси і обов'язки людини і громадянина.
68. Поняття виборів та їх соціальні функції.
69. Види виборів.
70. Виборче право і виборча система.
71. Мажоритарна виборча система.
72. Пропорційна виборча система.
73. Змішана виборча система.
74. Особливість виборчої системи України.
75. Конституційні принципи виборчого права України.
76. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії, законодавче регулювання стадій виборчого процесу.
77. Поняття та соціальні функції референдуму.
78. Види референдумів.
79. Предмет референдуму.
80. Призначення та проведення референдумів.
81. Відповідність за порушення виборчих прав громадян.
82. Організація і проведення всеукраїнського референдуму.
83. Правові наслідки всеукраїнського референдуму.
84. Організація та проведення місцевого референдуму.
85. Принцип вільних виборів та можливість його обмеження.
86. Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади.
87. Державний механізм України.
88. Державний апарат України.
89. Поняття та ознаки органу державної влади.
90. Конституційна система органів державної влади України.

91. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України.
92. Верховна Рада - парламент України. Поняття та ознаки парламенту.
93. Види парламентів.
94. Чисельний склад та структура Верховної Ради України.
95. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради.
96. Компетенція Верховної Ради.
97. Акти Верховної Ради.
98. Статус народного депутата України.
99. Сесія Верховної Ради. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради.
100. Комітети і комісії Верховної Ради: склад, порядок формування, функції та повноваження.
101. Посадові особи Верховної Ради.
102. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів.
103. Прийняття законопроекту. Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради.
104. Спеціальні парламентські процедури.
105. Депутатські групи і фракції у Верховній Раді.
106. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження.
107. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.
108. Порядок обрання Президента України.
109. Компетенція Президента України.
110. Строк повноважень Президента України. Конституція України про підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України.
111. Апарат Президента України.

112. Акти Президента України.
113. Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою.
114. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.
115. Поняття, ознаки та система виконавчої влади в Україні.
116. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
117. Склад та порядок формування Кабінету Міністрів України.
118. Прем'єр - міністр України.
119. Компетенція Кабінету Міністрів України.
120. Акти Кабінету Міністрів України.
121. Припинення повноважень Кабінету Міністрів України.
122. Апарат Кабінету Міністрів України.
123. Центральні органи виконавчої влади.
124. Місцеві органи виконавчої влади: система, порядок формування, повноваження.
125. Судова влада.
126. Конституційні принципи та засади правосуддя.
127. Система судових органів України.
128. Конституційна юрисдикція. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади.
129. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.
130. Процедура розгляду справ Конституційним Судом.
131. Суди загальної юрисдикції: система та компетенція.
132. Спеціалізовані суди: система та компетенція.
133. Конституційний статус суддів та судочинство в Україні.
134. Вища рада юстиції: склад та компетенція.
135. Конституційні основи організації і діяльності прокуратури.
136. Поняття та конституційні засади територіального устрою України.
137. Система адміністративно-територіально устрою України.

138. Територіальна автономія. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.
139. Конституційний лад і його закріплення в Конституції Автономної Республіки Крим.
140. Конституційно-правовий статус громадянина України в Автономній Республіці Крим.
141. Етнонаціональний розвиток та екологічна безпека республіки.
142. Конституційно-правовий статус Верховної Ради Автономної Республіки Крим.
143. Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
144. Правосуддя та органи прокуратури в Автономній Республіці Крим.
145. Здійснення місцевого самоврядування в Автономній Республіці Крим.
146. Гарантії та забезпечення статусу і повноважень Автономної Республіки Крим.
147. Світові моделі місцевого самоврядування та їх реалізація в Україні.
148. Поняття та ознаки місцевого самоврядування в Україні.
149. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні.
150. Система, органи і посадові особи місцевого самоврядування.
151. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування.
152. Сільська, селищна, міська рада в системі місцевого самоврядування.
153. Правовий статус сільського, селищного, міського голови в системі місцевого самоврядування.
154. Виконавчий комітет в системі місцевого самоврядування.
155. Особливості статусу районних та обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
156. Органи самоорганізації населення.
157. Територіальна, матеріальна, фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування.
158. Сфера компетенції місцевого самоврядування.

159. Акти місцевого самоврядування.
160. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
161. Статус депутата місцевої ради.
162. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою.
163. Гарантії місцевого самоврядування.